Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДОЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома,
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 14 июнь, 1973 шу. • № 71 (5332). Мах 2 кеп.

КОЛХОЗА ТОЛАМ

Дуккагіа хьайбай продукташ яларга шера социалистически яьш йоьржаг ширча КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, бабча сонама жоп а луш хьинаре къаьсот пятилетка кхоалгІачу, хоадамбеш долча шера Сунженски районера Орджоникидзе цІерагІча колхоза хьайбаи леладелаша. Полватгіа дуккагіа къаьнкенга тьалларча ах шера 140 тонн шура йоьха елаш я колхоз. Из декъар хьанал 15 ди хьалха кхоачашдьаьд колхоза хьайбаи леладелаша, хІаьта дІаяь ух шера кхоалгІача кварталга чотах пачхьалкхенга шура йоьжаш а ба колхозхой.

Из толам бакъда вІашгІехьаьнашад лоьжаш колхоза доярках Героева Эсет, Костоева Хадишат, Оздоева Хамсат, Іаьий леладу Полювий Мария, кхыбараш сайна хьинаре къаьсагаеш бола нах баьхан долаш.

С. СУЛТАНОВ.

17 ИЮНЕ—ХОРЖАМАШ

ДИКАГІБАРЕХ ТЕШАМ БЕННАБ

Къаьхьегамхой депутатий Урус-Мартановски районни Совета депутаташа кандидаталлаа оттавж коммунист Ващуева Зара Юнаева «Гойтинский» совхоза шуйлитоварни ферме болх беш я. ДийтталагІа шу да нохчий кхаллара доярхаша болх бу. 18 етт бу цуна

на 17млоагІбаь. Царех хІаначіагара планагІа 2300 килограмм йоьча 2800 килограмм шура яккха дош денна ц. Социалистически яьхь а яьнна дІабахача 5 бетта декхараш кхоачашдьаь Ващуева Зарас.

А. КЬЧИКОВА сурт.

АГИТМАССОВИ БОЛХ—КХАШКА

Республика юртбоахама къаьхьегамхошта бехктоккамегІа йоьла ца хьатІаьттай: кастта дІадолалургда ка бола ялаташ чуэнара балхаш. Уж ханнахьен дикен чакхдахара кийчу еш латт массанахьа. Пятилетка кхоалгІача, хоадамбева шера тІаьйна декхараш мел доккхий, лоархІан болаш да кхета а деш боахамий еррига тороналл оарцагІйоах юрта къаьхьегамхоша ялат чуэнара дика кийчу яь нахьабахара. Соаух найденна гІалаташ дага а дуэнаш дерригга ду из кампани дика вІашгІехьаьнькха дІаболаяра. Вай республика юрта къаьхьегамхой хьинаш кхы а айдир мехка механизаторашка ялат сихен доа ца деш чуэнаргда вай аьнна Украина комбайнераша яздаь КПСС ЦК къаьбаддаьча письмос. Из вай боахамашка массанахьа дуэнаш а дьаллоаннаш а да.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара къаьхьегамхой хьинар оарцагІдоахача боккхача доархІане хургба массе метте гІулакх довзаш вІашгІехьаьнькха кхетама боах. Из берригга ХІаиз кхашка арабакхха беза. Керттерча дакъье боахама, района, республика хьалхашка латта декхараш маха ДІадовзийтараш, уж кхоачашдара къаьхьегамхой оарцагІбоахаш, царна кхъе идейно-политически болх чахбоахаран вай агитатораш политинформаторашца ба. Цар шоай болх лерттІа лелабеча моттигашка боахамий гІулакхаш а дикагІа лел. Хьаэнарга вай, масала, Гудермеса района «40 лет Октября» яха колхоз. Ялаташ чуэнара балхашка колхоз хІинаьлъа кийчьяр ІаІандарда совгІа партийни организацеи дика йоахьо чьй механизаторашта къьера агитацеионно - массови болх вІашгІехьаьккхара деша а. Агитацеионно - массови а политически а болх лерттІа лелабе ховрдолаш нах кийчьяь, хьалхашка латтача декхарашка хьежжа гойтара агитация керданькхий, дикагІа болх къаьхьегамхой хоастабара моральний материальни стимулированне формаш белгальньй. Къаьстта шоай болх аЙбир агитаторашен политинформаторашен хоржамашта накъадолжача деношка. Шоай беседашка, лекцешка, докладашка цар лардеэ луэш «СССР хьаьж 50 шу дикара хетачча торжественни заседане КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча докладен КПСС ЦК апрельски (1973 ш) Пленума решенейн материалаш.

Ишттта терказм тІабодаш вІашгІехьаьккхаьд агитаторийн политинформаторийн болх Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхоза партийни организацеине а. Укх деношка кхашкарча боьлхоюта Украина комбайнераша мехка механизаторашка ялат сихен доа ца деши чуэнарах яздаьча письмо чуловлаш, цуи доархІам дІабовзийташ, из цар хьалладилара агитацеионни болх чахбоахаш ба агитатораш политинформатораш. Керттерча дакъье уж ба маха дагІаш ца деш, лаххера образования йоьла боахама спецмагистраш, кугалхой.

Партийни организаре терко ю агитаторашгга политинформаторашгга методически новкъостаг доаттадара, хьалхашка латтача декхарашца юьзаш семинараш ю, эшд литература ІаІандиру. Боахаме найсеннаниуя терказм тІабодаш цхьа а чуловлаш болаш а я гойтара агитаци.

Агитмассови болх лерттІа вІашгІехьаьккха лелабу маттигаш кхы дукхха а я.

Цхьабаьккъа ду деша хІаиззалла йоагІа терко ца ю партийни организацеи а я вай республике.

Эсала вІашгІехьаьккхаьг агитаторийн политинформаторийн болх Шаьла, Надтеречни районий цхьадолуча боахаминй партийни организацеша, Гойтара агитации хІаиз а керданькхаиза я «Шалинский» совхозе. Политинформаторийн агитаторийн списокаш и совхозе, цхьабаьккъа цар маха юьхь-беназ бола тІаьхьожам доаттабеш саг вай.

ХІаиз а тІехь кхай тІарча станашка аьхаи замалаьх бе безача агитацеионно - массови балха план, къаьхьегамхой салобама хьалаш вІашгІехьаьхаиза да Надтеречни района «Гвардейский» совхозе.

Уж тайна а кхыдола а кхоачамбоацараш нийсьу кхыча боахамашка а.

ЦІекхаштта тоабе беза кхашкара агитмассови болх. Парторганизацеш дакъаЙрийна я кхашкарча хІара стане, бригаде агитмассови болх боаржабе, Эттара хьалха теркам тІабахийта беза механизаторашта юкъе беча балха. Цар хьинар айдеш, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара уж оарцагІбоахаш хила деза агитаторен политинформаторен дош. Кхай тІарча стана тІа хиниЙта деза керда газет, журнал. Денна механизаторашта юкъе хилийта беза агитаторш. Ешаш йоьла лекци, доклад, беседа кІоарттта чуловлаш болаш, атта кхетаеш, лоархІам бола дешаш айдеш хила еза.

Къаьстта терко е еза гІулакх да гойтара агитаци. Боахама, района хьалхашка латта декхараш хоадам бодаш дувташ, хоза кийчьяь, дикагІа наьха бІаргбаьккха хила еза ях. Агитмассовин балха ишттта лоархІам болаш да къаьхьегама листокаш, молнеш, сатирически журналаш хаиналъен хоза кийчьяь врахецар, уж ира, лелдарло лелеераша дира кхоьсам лоаттабеш хилар. Цхьаьккха тайна формаш хьинаш хилийта йиш яц агитмассови балха. Дег чура довца дош, къаьдена лозунг, чуловлаш боаца беседа наьха дегашка кхачаш. Партийни организацеша йоахьо е еза агитаторийн политинформаторийн говза лаьккъара, царна ша методически новкъостаг дара.

Агитмассови балха къаьстта лоархІам болаш да бахача наха атеистически, интернационални, патриотически кхетам балар. Из боах гІулакх кІоарттта довзаш, лелдуьгІарий наьна меттала бича бакъъха ба. Цу балха юкъеъза беза наха сий деш а лоархІаш а бола кулгалхой, специалисташ, интеллигенци. Ялат хаиналъен ца дойташ чуэнигга ІалаШдар — хІара партийни организаце сийлен декхар.

АГИТМАССОВИ БОЛХ—КХАШКА

Республика юртбоахама къаьхьегамхошта бехктоккамегІа йола ца хьатІаэттай: кастта дІадолалургда ка бола ялаташ чуэнара балхаш. Уж ханнахьен дикен чакхдахара кийчу еш латт массанахьа. Пятилетка кхоалгІача, хоадамбева шера тІаЙна декхараш мел доккхий, лоархІам болаш да кхета а деш боахамий ерриге тороналл оарцагІйоах юрта къаьхьегамхоша ялат чуэнара дика кийчо яь нахьабахара. Соаух найденна гІалаташ дага а дуэнаш дерригга ду из кампани дика вІашгІехьаьнькха дІаболаяра. Вай республика юрта къаьхьегамхой хьинар кхы а айдир мехка механизаторашка ялат сихен доа ца деши чуэнаргда вай аьнна Украина комбайнераша яздаь КПСС ЦК къаьбаддаьча письмос. Из вай боахамашка массанахьа дуэнаш а дьаллоаннаш а да.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара къаьхьегамхой хьинар оарцагІдоахача боккхача доарІане хургба массе метте гІулакх довзаш вІашгІехьаьккхара къаьстта боах. Из берригга ХІаиз кхашка арабакхха беза. Керттерча дакъье боахама, района, республика хьалхашка латта декхараш маха ДІадовзийтараш, уж кхоачашдара къаьхьегамхой оарцагІбоахаш, царна кхъе идейно-политически болх чахбоахаран вай агитатораш политинформаторашца ба. Цар шоай болх лерттІа лелабеча моттигашка боахамий гІулакхаш а дикагІа лел. Хьаэнарга вай, масала, Гудермеса района «40 лет Октября» яха колхоз. Ялаташ чуэнара балхашка колхоз хІинаьлъа кийчьяр ІаІандарда совгІа партийни организаце дика йоахьо чьй механизаторашта къьера агитацеионно - массови болх вІашгІехьаьккхара деша а. Агитацеионно - массови а политически а болх лерттІа лелабе ховрдолаш нах кийчьяь, хьалхашка латтача декхарашца хьежжа гойтара агитация керданькхий, дикагІа болх къаьхьегамхой хоастабара моральний материальни стимулированне формаш белгальньй. Къаьстта шоай болх аЙбир агитаторашен политинформаторашен хоржамашта накъадолжача деношка. Шоай беседашка, лекцешка, докладашка цар лардеэ луэш «СССР хьаьж 50 шу дикара хетачча торжественни заседане КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча докладен КПСС ЦК апрельски (1973 ш) Пленума решенейн материалаш.

Ишттта терказм тІабодаш вІашгІехьаьккхаьд агитаторийн политинформаторийн болх Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхоза партийни организацеине а. Укх деношка кхашкарча боьлхоюта Украина комбайнераша мехка механизаторашка ялат сихен доа ца деши чуэнарах яздаьча письмо чуловлаш, цуи доархІам дІабовзийташ, из цар хьалладилара агитацеионни болх чахбоахаш ба агитатораш политинформатораш. Керттерча дакъье уж ба маха дагІаш ца деш, лаххера образования йоьла боахама спецмагистраш, кугалхой.

Партийни организаре терко ю агитаторашгга политинформаторашгга методически новкъостаг доаттадара, хьалхашка латтача декхарашца юьзаш семинараш ю, эшд литература ІаІандиру. Боахаме найсеннаниуя терказм тІабодаш цхьа а чуловлаш болаш а я гойтара агитаци.

Агитмассови болх лерттІа вІашгІехьаьккхаьд лелабу маттигаш кхы дукхха а я.

Цхьабаьккъа ду деша хІаиззалла йоагІа терко ца ю партийни организацеи а я вай республике.

Эсала вІашгІехьаьккхаьг агитаторийн политинформаторийн болх Шаьла, Надтеречни районий цхьадолуча боахаминй партийни организацеша, Гойтара агитации хІаиз а керданькхаиза я «Шалинский» совхозе. Политинформаторийн агитаторийн списокаш и совхозе, цхьабаьккъа цар маха юьхь-беназ доаттабеш саг вай.

Хіаиз а тІехь кхай тІарча станашка аьхаи замалаьх бе безача агитацеионно - массови балха план, къаьхьегамхой салобама хьалаш вІашгІехьаьхаиза да Надтеречни района «Гвардейский» совхозе.

Уж тайна а кхыдола а кхоачамбоацараш нийсьу кхыча боахамашка а.

ЦІекхаштта тоабе беза кхашкара агитмассови болх. Парторганизацеш дакъаЙрийна я кхашкарча хІара стане, бригаде агитмассови болх боаржабе, Эттара хьалха теркам тІабахийта беза механизаторашта юкъе беча балха. Цар хьинар айдеш, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара уж оарцагІбоахаш хила деза агитаторен политинформаторен дош. Кхай тІарча стана тІа хиниЙта деза керда газет, журнал. Денна механизаторашта юкъе хилийта беза агитаторш. Ешаш йоьла лекци, доклад, беседа кІоарттта чуловлаш болаш, атта кхетаеш, лоархІам бола дешаш айдеш хила еза.

Къаьстта терко е еза гІулакх да гойтара агитаци. Боахама, района хьалхашка латта декхараш хоадам бодаш дувташ, хоза кийчьяь, дикагІа наьха бІаргбаьккха хила еза ях. Агитмассовин балха ишттта лоархІам болаш да къаьхьегама листокаш, молнеш, сатирически журналаш хаиналъен хоза кийчьяь врахецар, уж ира, лелдарло лелеераша дира кхоьсам лоаттабеш хилар. Цхьаьккха тайна формаш хьинаш хилийта йиш яц агитмассови балха. Дег чура довца дош, къаьдена лозунг, чуловлаш боаца беседа наьха дегашка кхачаш. Партийни организацеша йоахьо е еза агитаторийн политинформаторийн говза лаьккъара, царна ша методически новкъостаг дара.

Агитмассови балха къаьстта лоархІам болаш да бахача наха атеистически, интернационални, патриотически кхетам балар. Из боах гІулакх кІоарттта довзаш, лелдуьгІарий наьна меттала бича бакъъха ба. Цу балха юкъеъза беза наха сий деш а лоархІаш а бола кулгалхой, специалисташ, интеллигенци. Ялат хаиналъен ца дойташ чуэнигга ІалаШдар — хІара партийни организаце сийлен декхар.

ЦІЕРАГІЧА ЦІЕРАГІЧУ ДЕРРИГГА ТІЕХЬЕХАМ ХЬАЛЛОАЦ ОАХА

№ 1436 ЙОЛЧА АВТОКОЛОННА ВОДИТЕЛАША, РЕМОНТНИ БОЛХЛОША, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОША, ГІУЛАКХЕРЧА НАХА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР БЕРРИГАЧА АВТОМОБИЛИСТАШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

КПСС XXIV съезда решенеш бахаре кхоачаш а еш, орден лелаеча Нохч - ГІалгІайчен къаьхьегамхой шоашкара доагІаш дола дакъа юкъедаьза гІертташ боаш ййслагІча пятилетка кхоалгІача, хоадамбева шера план хьалха кхоачашъеча. Доккхийн бехктоккамеи декхараш да, дерриге хьадоакхаш дола ялат 500 эзар тоннагеи, шекара свекла — 190 эзар тоннагеи, семаи — 117 эзар тоннагеи ДІаяхоачаг, итташ эзараш тоннаш гІоьжеи юкъе дакъЛараш дуккхача боарамах кхыйола юртбоахама продукташ кийчьеларга хьалхашка латтараш. Колхозий, совхозий, кІыча боахамий коллективаша шоай берригга яиз тІабокхийта уж декхараш толамца кхоачашдара.

«1973 шера хьувьсам тчэнарга юртбоахама продукташ кийчьелгеи ІалаШдара де дезарий къаьхьегьарча» КПСС ЦК-ги СССР Министрий Советен соцамо автомобильни транспорта болхлой декхарийла бу хьувьсам тчэнара транспортни средствеи хаиналъа кийчьа а 1973 шера хьийкъа ялати кхыйола юртбоахама продукташ ца деши кхаллара ца бола лерттІа лелилга ІалІашде а.

КПСС ЦК-ги СССР Министрий Советен къаьхьегамхой оттадь декхар толаве кхоачашдара оаза, № 1436 йолча автоколонна болхлоша дош ду ялати кхыйола юртбоахама продукташ дІаяхьара автомобилиаш принципаши ханнаха кийчье, борташ лаккъе, кузовш айхъагІа хилийта, хІара автомобиль мисо ялат ІаІаккхьаргдоацаш лаккъера къаьхьегамхой патриотически инициатива, оаза дош ду ялат тчэнара - техниках бизза дайда эцаши ца эезьа да йозеши къаьбега, хьувьсам тчэнарга ІалаШдара, хьувьсам тчэнара автомашинаша ца эезьа да йозеш хадданза болх бара ота деррига гІулакхаш кхоачаше.

Тхо тешаш да, ер къайкарал республикин берригача автомобилисташа чІоагІа ІаІадолаардгІилара.

Вай ялат тчэнара автотранспорта лерттІа а хьохкаме а болх белга, сиха а йоь ца еш а ІаІьхьогьа вай патилетка кхоалгІача шера хьувьсама ерриге юртбоахама продукташ ца деши юртбоахама продукташ ІаІандиларга

ДЫН ХАРЦАХЬА ГІУЛАКХАШ ЛЕЛАДЕРАШТА ДУХЬАЛА

МУРДИЙ ТОАБАШТА НИКЪ БЕХКА

Леninкин доттагІаллО вай мехкера дерриге халкъашна къаманиш цуьа дезал а бъе кхотадаьч, цу духьа, белгалаш, боолашш цу из долладелла бола ишт. Хьаьта а цу гІулакхо ишт лаш сатийсина дагІа а кхъаьгамхоштга интернационалин вежаман кхетам лулга медалгийта а, хІама ьыча «сов тІех яьа е харцахьа кхетаьь ший къамах уІлаш хилар. — Леонид Ильич Брежнева доклада тІа белгал малвахкара,—вахара кхочера яІалла яІ па дала Гіенгаш, политически гІулакха тоъал кхетам боашш болча наьха психологех чІоагІга тувсалуш гІулакх дац.

Райони партийни организацина дешна уІла ю ту лоархІачеча цІеша, парте областной комитета Х пленуме йоаІІач критики яь доза болгталара кхочушбоацаш тІа лаьа а. Из критика оаха боконца къобалъе, тІаьш, хІаьта кхочамбоацаран а, ишта ужа хьаьгІийташ доза баьаннаш а. хьаьаш а дІаьхара боагІгІан йоаІа пьлоашш е тхо дехкарийда а да оаха уж хІаьнаь я а яьй.

Вахача наха, къьаьста а кхувь йсагІаьч тІехьашна маркетехнологешкеи ислолеоп хІаьнаь тоагІаьлеи уІланца кхетам балара гІулакха доккха ве ду дакех кходнсача гІулаккхана, къьаьста а хувам гІулакхаш леладеча мурдий тоабаша. Этгара чІоагІагІга яьржар Кунта - Хьажий мурдий тоабба а йоаІаш, тайп - тайпанна мурдий 30 гаргта тоабб ер райо ке. Дукхха моттигаш хиннаб дыч гІулакх хьаллоатгадеранна къамешта кокс моастагІга дехкаш, эуламера оБыеш нраьашш тІоаггье перташ, оазбеэамаш деш, эуламхой кьайлакхуъьаш.

Дыч тІехха баьнарех тоъал дукха нах общественна пайдаьа кхъ ца хьегаш хиннаб, церех цъьабоевца тІехьажа зооай долаш боохамаш леладаьа, хІаьта ожкаш тайп-тайпарча киловзлашца паччахьалъхеи чотах баьхкб. Тслхачул тІехьагІа гучадаьнна, тІаьш «Октябрьстекло» чІоагІга тІа болча мурдехи волча б гаго тайп-тайпара хІиллеи киловзлаш хьовзарца законнаІа доаннаш пенеси яйлаь хиллер. Паччахьалъхеи охатеткхаз 14 чзар соагІа сом, бекке барашта дс доагІар дакх.

Тслхача гучадьлнначох. Ды кхайкабеп лела доаннаш барашш хьажа судашш яь хиччаб, цу дахьа паччахьалъхенна къаьстта кхераме дола гІулакхашш зулламашш бьлаьн долашш. Бинданта кхье хиларах. Цо шейх ая яхаш лиЙнна воовзаш вола, тІехьагІа валар во хиина бинднт Гаиев Хамад а ишттта тха районд терриюрге гІа воллаа лаЙнна.

ЧІоагІагІга болча мурда З. Хатгаева ший мурдех болча пнхх кхье ший махулла кхайкаьаьь, бусалба нах шоаш кьаьста бе яхаш, бе-беча кхаманца пооьлла гергазонаш ера гІулакх хиннаб, болх ца беш лелаш дукха ха яьхкхай, кустарничество лелаяьй. Іальаха - Юртарча цу лелабева А. Кланаева, А. Хатаева яхха лайлаш, шоай бераштта дыно яхор Іомаде, дын Іамалаш Іомае еза, яхаш.

Дын гІулакхаш тІахо дахьа доаранна дукхагІа бераш кхье шоай Оёсхача мазаиа, цар соокстем туалабе гІерт уж. Маьола, Гехтіарча бархІ шера школ-ера дешаръо Тепсуркъеп мурдашта кхье ч!оагІагІга болча ший дас цу тоабанна кхъежнъь дишна.

Районера ши моттиг коранай сераштта маьхх къорІаш ъьсан, Комсомольски юрта ваьха Абдулаев закопа дувьаьара уж гІулакхаш леладеоп уголовни бсекткхаме эзаб, хІаьта цъьаьхха гражданина — Гехтіарча Хатуева деш а суде да.

Мурдий тоабай уж дерриге общественнаи паччахьалъхенеи духьалара гІулакхаш леладе вІашТехьалъшад цъьабочча партийни, советски активстана, административни организаца, боахама культхазлоша дош ца хетаяоч уж мегІтандай, цъьоша баьханаш а лёкаш царна доаттабеч къоьседа-жалхарца вовзаш чет соиз.

Ширача замах кхедиеача цу зуламеча гІулакхашка юхьаьоалалургдаш дІаьхьалкашкаьъь долха вай, доклалургаш вай мехка халъкъай дохкаш. Цу доттагІалла оБлаш тайпарча истерех, вай халъкъ духьалгІийай детех, цІийх доаах. Цу хьаьъьха хоза ьлар тІе хьалха латтача хьажайай цеделаче. Хьажамурзаев «Тхона, кита боахама кхъьаьгамхошта, хозу вай мехкарча жежарашта долча халъкъай доккха ноькъост-тел. Дlаде тІех дика фу кхуъьаЙтехоча Кубаре, трактораш — Белоокуссера, удоброеш — Российски Федераце кхалбедехьара областашкара, фуни лаьрхІа Ісьеий — Украинера, я. кх. дІа.

Вежарашца болча цъьаи деаде оеггуь оагІах а теха тха районе къьаьгаш бе дукхаха къамех бо-ба аикалош. Кіеиига яи бе-беча кхаманца юхье гергазонаш хиннаб, цІеца доттагІах леладеоп, вІашш ноькъостаьаш деш ёола иоттиган. Уьх тІехьажара хІама социалистически ьъа итогаш ена хина районйнера итъьаьта дагІбочча кьайбаш леладеча фермашта, трактороно - полеводелски бригадаташ, хьалха латтачу къьаьст - къьаьсача наха оаха Іалтех тха районаца яъь лелаеча вежарачча ёола Украина Хер сонски областа КПСС Калачиевски районан райисполкомей бейросхаш а вынгелаш. Цундуьа дош деоаш ва со по социалистическ яъь йъ вІашгаІйоллара пхьаьшка са чудайта хилар.

Карава шу къьаьсгама иерзача ослама белгалдаккха лаьрхІа бе совхозий кхашкоеп Украина Іалаеп тІех дух, шура, фуаш кийду хьайбаш леладеаша. Дикагйоллаш ва хиннаьеп лаьхьана агротехнически боорамеп ДІайийай бІаьстан ъьсье юй хІамаш, лака тІедоьмаш гураьъь диЙна яхаташ, дика лел доакъарца пайдаеча.

Хіана районе, берригача мехка а сапна, чакхйоаккхаш латт лоархІаме политически кампаньи—къьаьсгамхой депутатий моттиган ча Советпика хоржжаш зар. Іальаьа ооганнаш къьаьстта ухтабу нохчий эрсий, гІалгІай, хІиий, дегестанаий, белорусий, кхыта халкъай дихлагІолла вихалаш. Цу гІулакхо пІаьхха а бокъу Советий Мехка халкъай доттагІаи дохардлоашш хилар.

Л. НАЛАЕВ
къьаьгамхой депутатий Урус-Мартана райсовета исполкома председатель.

РСДРП II СЪЕЗДА 70 ШУ ДИЗАРГА

КЪОВСАМЕИ КОТАЛОНИЙИ НИКЪ

1973 шера июне 70 шу дуз Российски социал-демократически большой партс II съезд йоаІйай-лачча дийнаъь деш. Цу съезда исторически лоархІам сенах латтаяьча, из латт, революционни марксистски организаци вІашгІоахара процесс шиа чакхъяьина хиларах а В. И. Ленина кийчъьяьа идейно - политически организационни принципаш тІа тІа Россе болгьой класса партя хьаьь кхларх а. «Политически уйлаи течени саннеи политически партн саннеи йолаш хьайоаІга болшеви-зим 1903 шера деназ, — яздьяд тІехьагІо Ленина.

Большевикий партя ше къьаьста хина Ленина хаийад империализмни пролетарски революцейн къьяьлишка болхлой класса кёрда тайпа партя — боьконца революционни, боьконца коммунистически йола партя — ца хиина яигйоалача. Керда тайпа партя оБлагара деиз эогаш хина йёа оЙпортунизмам буржуазеца барта ахаеи наькъа тІа эттача II Интернационала партейл. Ленина яьлачох, партя кехте отта оза пролетарнато общество революционним намъьаца эогаяькъар духьа лоарТабева классови къьоьсача, капиталнзмагара, социализмаеи коммунизмаеи йолаеча хина дІаьькъаьа кхуьла ишт а хиина лаття ела. Тоъал майден деиал долашш уйла ера партн капиталнзмана чуьхьалха болхлой класси ци цъьоагІоНгойн гІоаттабера. Тоъал политически хьаьькъаьи опыти йолаш яьа ела из чоалхаиеча, дуниеаза а сиха хуналаъи долча хьалашка де лелаш къьоьстале, къьоьсама формаи ишйе хдржа, гаргтарча хаиеи гашнарча хаиеи лерхІоаш кхетама белгалде хара. Тоъал говза политически лостамаш хуна ца хоыш терко йолаш хила еза из, лерхІаччига хьоа наькъа тІа-на ерокга а масее тайпана а ду хъьаленаш юстара а юташ аха хара. К. Маркеси Ф. Энгельсан теоретически положенешкана хьаблалабь, российски дуниеи болхлоша опытах кор гІоптола а еш, империализма замана тарлургйоллаш маркенам творчески деІІа а хуълаш. Ленина бІаргйоаи бизам хьаьклалаб наотех йола ца-хьам, болхлой класса хьалха латта, сацесеаче, вІашТехьажьяина оогаш, цуи революционни организацне лаькхьяьра форма хиларах тарра. Цо масее оагІоРахарах кайчъьяьй кердача тайпан йолча парте теоретически, программни, организацнонни лаоаеи, большевизма стратегни тактикеи, партийни закара ноокъан а партийни кулгалдара принципаш а.

Парте шолгІачу съезде чІаьнгйай марксистско - ленинскн программа — буржуазно-демократически я цуи тІехьагІа социалистическа революцейна йотало яькхар дуьха, общественна социалистически эогало еогйола геор уйлаеи тарра пролетарната диктатура а, цу ерокга болхлой класса-со лоаттабера къьоьсама программа. Парте шолгІачеи ЦКоалагІеи съездаша. ТІаийаер партн хьалъяра ленинскн организацонни принципаш. Программни, организационни, тактическн дешаьта къьоьсан лоаттабера хила РСДРП-ах дІаькъьаьстар партс болшевикаш, боьконца бола вьяьтъьарча социал-демократе аяькалн ворган. Цу хана денз эогй революцне деорнча истоки. Россе болгьой класса, къьаьгара наьха деорнча толамаш Ленина, большевикнна меньшевнстски опнортунизмаеи цуи бе-беча тайпанстеи душ а халлаяь доаттабера принципнальни къьоьсама дуьзденна да.

Девгача дуне пендоьмехаш 1905 — 1917 шерашка кхнача эрсий къаь революце истора бларшо керда тайпара пачъьа тех йола ленинскн теорн, тактнка, хьехам нийса хилар.

Экономически, политически, социальни вІашдухьялеташ гергара бе-бе хиларца белгалдоаи болча боккхача мехка хиннаб Сийлахь-Йоккха Октябрьски социалистически революцн. Маркснзм практнке творчески чакхъяьнна гІулакха образец а хнина дІаттар революцн. Классови нпсаи Іалъамате нийса уйла ю да-ъьа отталаь пате мехка чухьаь дуьхьа: ием талъьаьта ворбеча эрнеи, къьоьстам болаш йола тактнчески лозунгаш тайпана болхлошта, шоай хаННаьаь къьлаа а дъька хьоотадаь. Ие хьаннннача къьлачча ленпошке а ienз къьоьстае болхлой-ахархой Іаьдал денхаойла зола лоархІаметара дешаш а этгаа къьаьа кевда пачъьа къьаьлкех чІоагІгІен къьлоеп лелаш а. Ленпскнн стратегическн лозунгаш чакх а доахлн. парте вІашТехьалъшкхад дуьхьалгІойча къьъьгара яхархошка социалистнческн, пролетарскн революцн къьалаелгІа.

Октябрьски революцн котъьалара-ро хнпаб общестера Коммунистнчески парте доарлам. Доал ду парти а хнина дІаттай нз. Эеаваш меньшевнкаш — Россе коптгера кагнйбуржуазнни партеш, буржуазе яхачча тІехьа а яьнна. кердача Іальаьа ооганнаьа болъшевнкашца цъьана къьъьгара ца туганн сайпао. Цуи совгІа. буржуазецеп деоначага контрреволюцнонни нпзанцеп барта йолаш ма-тезенпн я гражданскпх тІем а къьабаь, массе тайпана антисоветски нпзаш цъьайлакхъьяьра дакъа шоашта дІаттайнйца уж партена, къьалле йолаеь социалнзм юкъъьгІента гІнйбгай уж. Гражданскн тІем болча хана Советски мехка территоре тІара лелаябаб англнйски, немецки, французски, японски, американскн, къьабдара нптервенташ, туччаьха вІашка баьча тІем тІа боКъонца нйпар буржуазен помешнкнй класс, хІаьта меньшевнкайй эсеовнй карнбружжазнн партеша шоаш цъьалакхъе духьалара партеш лнлар шоаш хьагчъьалькхъар, уж ела а ела, нсторнческн сцена тІара Іонйлар.

СССР-е социализм къьлаер — ленпскн партн керта къьаттача болхлой класса, второй, нптелнгенце нстора чухь шнйна нпйса ца кхъьаьнса хнлнйай йола къьаьстгана тупнолен хьнпарен летопнсь тІемо.

Дуниеа социа-тнзагІа доаиаш 15—20 шера СССР-е кёттера-ча дакъе соцнализм къьлаер, кнлар, цудухьа 1939 шера XVIII съезде партс дечкар оттадеш социалнстнческн обнщестно хьалъяь кхнпаь кіеиіу-кіеиіга доалаш социализмагара коммунизмага довлеп. Из бопх нохъьгІойлаьнсху СССР-а гермайскн фашнстнаиа, японскн нмпернализма, цар цъьоагІоНгойнта духьалаеча Сийлахь-бохкача Іальеи тІема фонвежьа дасташ ліабабаеннача дуиеи шоллагІча тІемо.

Фашнстски полнчнаш йоха а яь, Европа халкъаш мукъа а дахъа, советски наха лоаццача хана юхаметтаоттабар тІемо бохабаь халкъа боахам, керда общество хьалъяь яккха болабелар.

Хіанз вай аиа йнзза боКъо а йолаш ях: дегІаеча социалнстнческн общество хьалъяь СССР-е. Из я КПСС хулгална советски халкъо яьча кіоагІча социалнсно-экономнческн оргаанн керттера нотор.

Вахаоо йъьсекхал. социализмнн дІаттарна общественни закономернОсть общестена кулгалдуь доспам телёи нпз хнлаеь тарра Коммунистнчески парте лоарХІам лаКхнннача хьалъ. Парте лоарХІам лакхбалар тІа-тІа лакхаТІеа бораме политнческн организацнонни кулгалдаллера лІадекхаи боккъа хьалъяь кардтабаь йоккънйн лекхараи чоалхаеча хнларна дуъьаденна да. Ишттта дуъьаденна да из паччахьалкхеи гІулакхашеи производственна-техннческн отношенешкаи болх нах кхъьаьгамхошка бола нах кхъьаьгамхошка боа нах кхъьаьгамхошка боа нах кхъьаьгамхошка боа

ЯЛАТ ЧУЭЦА ХАННАХЬЕИ ЦА ДОЙТАШИ

ЯЛАТ ЧУЭЦА ХА ХЬАТІАКХОАЧАШ...

Кхочаш латт республике яла-таш. Біарго хьа мел лоаш йоккхийча аренашка дошо бос ленаш, мэкэ терк деш ялца колхозий, совхозий кІиг муьлх, хьайкина культурай кхаш. Тіехьарча шерашка ца дахьккача тайпара дуьхьа йолаш доккха лерхІ уьк шера юртбоазама болхлоца. Иза ба пятилетка хоадамбе шера дуьхьагІа ялат дакхх шерра социалистически яьк доаржке вынес КПСС Центральни Комитетои, СССР Министрий Советои ВЦСПС-он, ВЛКСМ Центральни Комитетои бьлча социма жоп а луш республикерча кхаш желдеграша болаккІа толаш. Хіама бе-ргига виз тіабдхийта, ерригача торовех пайда эйаш сиха а па дой-таш а дерриг а ялат чуэцІата —иза да тахан цао Кертерг дарс цІьа деккар. Цу лоарлІамча тІулакха мишта кийчо яьй боахамаша, мишта в1аштіехьадаккха лерхІ лоаша-на хана ялат чуйца доаккхилга? Ужаш з кхмдола а хаттараш ре-дакце шеларіа оттадир журнали-ста Котнев Султана республика юрта боахама министре хьалхара заместитель Льянов Макшарина Умолата хьалхаша, цІьата цу лоарлІамча деша йолгІаш йола йоахьо яьш Грозненски, Ножай - Юртовски, Малгобекски районашкарча боахамий кулгалхоша, специалисташа, хІьата цхьаь-на йолча колхозашка из гІулакх хІайн а тесса лелалу.

Ялат чуэцаш 460 комбайн кур-гІа, хІьата хІара комбайна чуэца езар 170 гектар а я. Пагахь санна цар из норма кхоачаш з йоІ, йоачаш юкъе лелхаш болх сеца а па бой ялат чуэцІата 13—14 балха дІийнех чакхдаккха лерхІ, хІьа-та тайп-тайпара районашка ялат цхьатарра кхачаш ца хилар а лаьрхІачу 20—25 дийнахь чуйца лала дела гурахь дІадийна ялат.

Юрта боахама новкъосташ деи промышленни предприятеш хьа-лектишаца лаьрхІад ялат чуэца-на дакъа лаца 470 автомашни колхозашка яхийта, хІьата колхо-зий мохь эраш з хурьга 400. Цу сеогІа лаьрхІа ялат дІа-йоха кхаььа кийчьеЙ 4 бІаь сеогІа тракторни телешкаш а. Ялат хьал-лагІа кхаьвача районашка дуьхьа-гІа а хьоаьсеш, цуьл тІехьагІа кхича районашка а йохийташ болх берг6олаш цІаюха пийсьтий техника.

Механизаторий кадраш кхоачам хиллад ишар, эшаш нар 50 лел сеогІа комбайнер. Цу дуьхьа ц промышленни предприятеша новкъо-таш 24 центнераза кхоачаш ялат дакхкирехлар (планах яккха езар 21,9 центнер а). Хьажжаш дуттеи ца дахьккача дерриг дакъа-кха лерхІа ялат 185 эзар тонн сеогІа да, план 179 эзар тонн йолча. Хіама хьалха чуэца дезаш дола ялат наччахьалкхенга дохка-ра хьалхбоахама план 35830 тонн. План а тІэйІна социалистически декхараш а тІехьхаьнаш ре оррига тороваш йолаш я.

Мишта кийчьеннай колхозаш ялат чуэца доледе а из гІулакх дика дІачакхдаккха в, мел техника хургьа цу гІулакха юкъе эза. Мишта лаьт ялат чуэцера пакпаьн авторанспортаца, механизаторий кадраша йиззе Іалашъяра гІулакх!

— Эттара хьалха ала деза ерригаш хІама яь ашиа йола колхозаш ялат чуэцера хьалхаьге а йоагІаш йола кийчо яь хоша хи-лар. Из гІулакх дика лаьт Шел-ковской, Наурски, Шалински, Сунженски районашка. Бакъда цу лоарлІамча деша йолгІаш йола йоахьо яьш Грозненски, Но-жай - Юртовски, Малгобекски районашкарча боахамий кулгалхо-ша, специалисташа, хІьата цхьаь-на йолча колхозашка из гІулакх хІайн а тесса лелалу.

Ялат чуэцаш 460 комбайн кур-гІа, хІьата хІара комбайна чуэца езар 170 гектар а я. Пагахь санна цар из норма кхоачаш з йоІ, йоачаш юкъе лелхаш болх сеца а па бой ялат чуэцІата 13—14 балха дІийнех чакхдаккха лерхІ, хІьа-та тайп-тайпара районашка ялат цхьатарра кхачаш ца хилар а лаьрхІачу 20—25 дийнахь чуйца лала дела гурахь дІадийна ялат.

Юрта боахама новкъосташ деи промышленни предприятеш хьа-лектишаца лаьрхІад ялат чуэца-на дакъа лаца 470 автомашни колхозашка яхийта, хІьата колхо-зий мохь эраш з хурьга 400. Цу сеогІа лаьрхІа ялат дІа-йоха кхаььа кийчьеЙ 4 бІаь сеогІа тракторни телешкаш а. Ялат хьал-лагІа кхаьвача районашка дуьхьа-гІа а хьоаьсеш, цуьл тІехьагІа кхича районашка а йохийташ болх берг6олаш цІаюха пийсьтий техника.

Механизаторий кадраш кхоачам хиллад ишар, эшаш нар 50 лел сеогІа комбайнер. Цу дуьхьа ц промышленни предприятеша новкъо-таш 24 центнераза кхоачаш ялат дакхкирехлар (планах яккха езар 21,9 центнер а). Хьажжаш дуттеи ца дахьккача дерриг дакъа-кха лерхІа ялат 185 эзар тонн сеогІа да, план 179 эзар тонн йолча. Хіама хьалха чуэца дезаш дола ялат наччахьалкхенга дохка-ра хьалхбоахама план 35830 тонн. План а тІэйІна социалистически декхараш а тІехьхаьнаш ре оррига тороваш йолаш я.

Мишта кийчьеннай колхозаш ялат чуэца доледе а из гІулакх дика дІачакхдаккха в, мел техника хургьа цу гІулакха юкъе эза. Мишта лаьт ялат чуэцера пакпаьн авторанспортаца, механизаторий кадраша йиззе Іалашъяра гІулакх!

— Эттара хьалха ала деза ерригаш хІама яь ашиа йола колхозаш ялат чуэцера хьалхаьге а йоагІаш йола кийчо яь хоша хи-лар. Из гІулакх дика лаьт Шел-ковской, Наурски, Шалински, Сунженски районашка. Бакъда цу лоарлІамча деша йолгІаш йола йоахьо яьш Грозненски, Но-жай - Юртовски, Малгобекски районашкарча боахамий кулгалхо-ша, специалисташа, хІьата цхьаь-на йолча колхозашка из гІулакх хІайн а тесса лелалу.

Ялат чуэцаш 460 комбайн кур-гІа, хІьата хІара комбайна чуэца езар 170 гектар а я. Пагахь санна цар из норма кхоачаш з йоІ, йоачаш юкъе лелхаш болх сеца а па бой ялат чуэцІата 13—14 балха дІийнех чакхдаккха лерхІ, хІьа-та тайп-тайпара районашка ялат цхьатарра кхачаш ца хилар а лаьрхІачу 20—25 дийнахь чуйца лала дела гурахь дІадийна ялат.

Юрта боахама новкъосташ деи промышленни предприятеш хьа-лектишаца лаьрхІад ялат чуэца-на дакъа лаца 470 автомашни колхозашка яхийта, хІьата колхо-зий мохь эраш з хурьга 400. Цу сеогІа лаьрхІа ялат дІа-йоха кхаььа кийчьеЙ 4 бІаь сеогІа тракторни телешкаш а. Ялат хьал-лагІа кхаьвача районашка дуьхьа-гІа а хьоаьсеш, цуьл тІехьагІа кхича районашка а йохийташ болх берг6олаш цІаюха пийсьтий техника.

Механизаторий кадраш кхоачам хиллад ишар, эшаш нар 50 лел сеогІа комбайнер. Цу дуьхьа ц промышленни предприятеша новкъо-таш

Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытни заводе чІогІа лоарлІаш сийлеш я кІоша специалист, комсомолка Соболева Любовь Михайловна. Ший де-кхарех дика лоарлІаеш общественни болха тІа хьинаре дакъа доаш-таш хиларех дьшнад пун сий коллективе. Цо цІеноп дизан кхоачашгу дружишпца, профсоюза цехкома члена декларан. Да-ттан новкъосташта жоаьхьа тоаш кхъьеруча Любовь Михайловнас цьакхха брак па ийсйолІаташ кийчьо продукци. Иштта дика кхъьеруш хиларе бакъвал долаш кхъьеруюхой Ленински райсовет-та депутатала кандидат от-таьяй из завода болхлюша.

СУРТ ТІА: кийча продукци йолаш я Л. Соболева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКА КИЙЧЬЕННАБ

ИйслагІа пятилетка кхоалагІа, хоадамбе шера ялатийн кхыча культурайн хьувкъам лакхбар, лаьтта культура тоаяра дуьхьа кубанщина дьь кхайнарал лег тІара кхоабал а тьь, уьк шер-та чуэцергбола хьувкъам алсам-бакхара, шоашта хьалхаюка латта декхараш толамца кхоачандара хІанаьс дуьхьа даьл Ачкой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза кхаи лелаДерашка. Хіьата уьк шера царна хьалхашка латта декхараш лакха да. Діадахача шера 3 эзар гектарах хІоранна тІара 26,6 центнер ялат чуэна чинндаде, уьк шера ца хІара гектара тІара 30 центнерал мІеснгага доандаш ялат лакха доаш деанад дар.

Іхьатарра дика тІалаьнна деза кхаьаш долаш лаьт хІаьз совхоза дерригача кхаька гурахь дийна ялатаьн. Дикача фуда дІа а дийна, массеохаза минеральни удобрени-ешца подкормка яь, кхмлола Іуьлл дац, шолш кхо ца беш кхъ-хьийча совхоза кхаи лелаДерашка баьккха толам ба из.

Кхетта чуэца долаДерзда ялат. Из бохь ший хаинаьъа дІа а бо-лабь толашца чакхбаккхара хІанзе а дика кийчо яьй совхоза кулгалхоша, специалисташа, ме-ханизаторша.

21 ялат чуэцаш йола комбайн я совхозе. Кдай тІа ариала ерригаш а хиннад ца уьк. Комбайншта тІеха кхаьй тІа ариярга 8 чч гулду, ч чан токхорш дІа-хьа кхухьа. шаІ чах холаш ду агрегаташ. Уж з кийча я болх Іаболабе.

Ялат чуэцаш Іургбола ших комбайн я совхозе. Кдай тІа ариала ерригаш а хиннад ца уьк. Комбайншта тІеха кхаьй тІа ариярга 8 чч гулду, ч чан токхорш дІа-хьа кхухьа. шаІ чах холаш ду агрегаташ. Уж з кийча я болх Іаболабе.

Ялат чуэцаш Іургбола яьш комбайн я совхозе. Кдай тІа ариала ерригаш а хиннад ца уьк. Комбайншта тІеха кхаьй тІа ариярга 8 чч гулду, ч чан токхорш дІа-хьа кхухьа. шаІ чах холаш ду агрегаташ. Уж з кийча я болх Іаболабе.

Ялат чуэцаш Іургбола яьш комбайн я совхозе. Кдай тІа ариала ерригаш а хиннад ца уьк. Комбайншта тІеха кхаьй тІа ариярга 8 чч гулду, ч чан токхорш дІа-хьа кхухьа. шаІ чах холаш ду агрегаташ. Уж з кийча я болх Іаболабе.

Кхаьта бохкха теркам тІабахийтар чуэцаш дола ялат лоралара дешш. Белгалдалькхар комбайншкара совхоза дьатта е пачхьалкхенга ялат дІаэлача пункте ялат лІакхуьха машинаш, ма-лагІча нэкьошка тІолла дела еза. Дика тоа а дьь кийчьадеш ялат оаш дола дерриг тараша. Ялат шишта оа деза, ялат тІа-дола машинаш мишта дерхІа еза, ишта кхырла дешаш кхоачаш дешш лаьрхІа семинар йир совхоза учетчикаша, ялат оашт хургьа-болчарца.

Бохкха теркам тІабахийтаб ялат чуэцаш Іургбола паха юкъе социалистически яьк лелаіра, цар балшаира материальни морально-пни бесан совбакхара. ДикагІа болча комбайнераша, шоферата, кхыдола балхан деш хургьа-болча болхлоца ачкей премеш, хургьа хара тола цІе вымпелаш телэрьга.

Лоацца дьлча ялат чуэцара балхаш шерра дІадолаДара кийча ба совхозо механизаторан. ТІаха из бохь толамца чакхбоаккхарг-таш хиларе бІубетина а ба.

— Эшаш хуле шиш, яхьь сменагІа болх бергба оаха, — йоаь совхоза дикагІоЙча комбайнера коммуниста Белгаев Ширваис.

— Ялат сизех кхоЙ тІа ца дуу-таша чуэцара бергба теркам тІа-бохийтаргба оаха, — йоаь Шир-вание ишта юкъе комбайнера Ковалев Виданиз.

— Ялат чуэцара комбайнераш-та новкъосташ дара тхоаЙ ишз ДІа-кхоачар Зерда оаха, — йоаь цІа хехьа тьаккІаш железеча механи-заторша Ноэч - ГІалгІай республика Лаккехьарча Совета де-путата Лэпина, Кхьаьгама Шіе-ча Байрама ордений кавалера Мэтаев Берсас, Захаев Лечас, Герниханов Іьвлас, кхичер.

Кхеча хьажжІашта эр а хург-доашаш ялат чуэцорашта пиш малагІа новкъосташ дергда тІанзе а белгалдалькхад цар. Хіьата цу хена хьажжІашта яхи дукха Іучал де дезаш а хургбан уж, хІана аьта хьажжІаш лакх а сиз из царна кулгалхаш е дика хург-ш. Цар ахоу хьажжІаш дукхагІча лакхе хІа ца дохкаш лаьтташ-ка я.

А. КУЙМОВ.

ШОРТТА ХУРГДА ДОАКЪАР

Хоза Іуйре яр Грозненски района «Юбилейный» совхоза доа-къар кийдерш болх бе болабен-нача хана. Кхашка арайлар йоккха оашт ялат чуэцаш механизаторий Алханов Хасон! Асиев Махьмудеи сенокосилкаи. Лисгеи лакхен ло-церна кийсача касарах Іосейкар машинаша.

Хіьата хьалха хьакха жиза кІезлига ловсарьлкар хадлана машинаша сенаж йоллаш кІоа-ташка латтІаьуа. Кіоага чу Іойч-йоссеаю бун Іотіойеи лел С-100 яьа езд трактор. Из лехкап ва опыт йола трактористе Касьмини Кюрей Васильевич.

Дика вашІтехьбольккхдеш уьлаза доакъар кийдара болх. Сенаж йоллара технологи техкаш, кастка-ста делкача доГІаех лоралор се-наж.

Доакъар кийдера бригадата, хІара механизатора юкъе шерра социалистически яьк нЬожай.

Цухьяьа дика ка йоал лоакъар кийдеяй. хІанзле 400 тонн се-наж лаьттах елла, план 500 тонн йолча.

Вожх ялай тІа йол кийчьеи ба

совхоза механизатораш. Актах яхьа бІаь совгІа тоин хьайнай.

Совхоза партконга секретара Баркинхоев Борися дуьи:

— КарагІдьяначух кхоачамбаь Іаш тха доакъар кийдеяш. Деп-гера - деита дикагІа кхаььег цар. Лпнецки области юрта боа-хама кхаьсгамхоша дІадолаДеь-хьал а лоаЙеи шюрта доакъар Іалашде леорІ оаха чух шера.

Доакъар кийдара балхаита хІдлаяй тІадьюаш лоаттабу коммунйста Т. Ф. Касьминна кулгалдеча халъка контрола группа. Абдулкаримов Салмана, Вынь-невский Иване, кхыбараша нов-къостаЙ а деш группо доакъар-зоряду доакъар, лаьттах йодлача сенажа, кийчьеча аьта учет ле-лаю.

Цу дерригаче тешам болйаш совхозе уьк шера тІоагІа доакъа-ра база хургилаьах.

Л. РУДСКИЙ.

СУРТА ТІА: доакъар кийчьеи ба.

Автора сурт.

№ 11 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Ноэч - ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» оргІаначра II номера «17 июне — дерригаи а моттиерча Советаи хоржамашш» яхача рубрикана кІал кепато-хай «Йохарйгіоацача блока котаЛом дуьхьа» яьа корта а болаш подборра кийчьей архивна Е. Изварина.

«Беседе моттиерга факташ», «Социалистически интернационализм котловаь» яха статьеш а я помер тІа.

Хроникс ба областной партийни организацне актива собранеи бола доам. «Хоржамашца плакаташ» яха информаци.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

БЕРКАТЕ ХУРГДА ШУ

Ерригсоюзни социалистически яьк юкъе а баьа дика къаьсташ Даьолалькъа ийслагІа пятилетка кхоалагІа, хоадамбеи дола шу Сунженски района «Восход» яхача колхоза колхозникаша.

Цер толамца кхоачашъяьй силайбай продукташ яхаеи уж паччахьалкхенга йоккхаеи хьалхарча дварталаи плаи. Дуьхьи шгрея йоккхаеи а ер шера плаи хоадаг Іьлаяь кхоачашъера торочаш а я колхозо хьайбаш деладерий.

— Хіьаз гурахь дийна ялатан чуэнарап доакъараш Іалашдараи кийчьеи да тхо, — йоаь колхоза председателе Ферзаулс Суламбека, — Ялатаи Іальямата дика да.

Чіоагіа кхъьеЙгап колхозникаша ялатий хьувкъам лакха ххебзна: хаинахьа, зяба яьаача Іьлата Іьлаяь гурахь, дуь ялатаи. Оахама кІаз кхоачам хилладар моттиерзаеи механизаторий удобреии йиззер. 300 гектар хуларча гурахь дийнача ялаташа хаинаьъа подкормка йир.

«Кавказ», «Хзрора», «Бесостав» яхача дикагІдмча фух дола кІа да колхоза кхаика хьувкъаи доаг-гІар.

Агротехнически дикагІча хаяша Лайийки баьлар колхозе бІаьсти юк юртбоахама культурап. Хьажжіаши генарали ДІа-лийача кхаика ДІайнъяр 3 хьаар тонн гаргга органически удобреии, хІара гектара доаргга ялаи бепа кхаьа центнер суперфосфат а тесхара.

— Боссеии цІьайола дагІеначи-ин ахар бахьан долаш шерйир оаха ялатий майда, — яхаи ДІа-хо дуьи пов. Фсрзаулс. — Нагахь санна соаьх ялата хьажжІаш ДІайийна майда 70 гектар мара хиннаеи, хІьата уьк шера из шерьяй 250 гектарга кхачаеиаш. Пайта шерьяй генарали силосе лаьрхІа хьажжІаши ДІийнна майда а.

Шюлагіа юнга культураша ДІа-лоаиергбя 175 гектар майда. Цо-торо хулийтарьа мошачеи ГІо-жаеи доакъараша хьайбаш Іа-ЛаЙнде , тІакха кхы ялсамъяьа йиш хурьга хьайбаЙ продукеи. цунга лъежжа тоталиа кхоачаиие в1аштІехьЬаргда паччахьалкхенга дуьхьи шуреи йоккхаеи цера тиап.

Колхоза кулгалхоаеи партийни организацеи цхьацца ГІулакхаш белгалдьяь ялатаи хаинаьъан доа ца деши чуйца дахара. Ялат чу-эначь кьлйче лелаеча комбайне-рашца, шоферашца, кхыча колхоз-никашца яла оттанаь дахан пре-мешн кІарара кара тела цІе вымпелаши.

Колхоза комбайнераша чІоагІа хьалхоаи сеиеи ца дойтаи ялаташ чуйца дахара механизатора бергригача механизаторашца Ук-раински ССР комбайнераша яз-дь письмо. Цу письмоца ГІулакхаша жоп дала уйла йолаш чуйна ялат чуэцара кийчо еш бе уж.

Коммунисташа хьалхле а йолаш чакхдъьлар колхозникаша ялат чуэцаран доакъар Іалашдара-ян кийчо яра балаш. Дика тоа-ьай комбайнан, автомашинаш, ялат чуэцера эша кхыйола техника.

Гурахь дийна ялат чуэцара вІашаІтІеллай лаьрхІа звено. 4 комбайн я цуьна чуйоаІаш. Оттаьай балха планаш, комбайне-рашта хоз малагІча участкаша-ра ялатаи шоалгІа чуэцергда.

Дика кийчьеЙ колхозникаша складской помещеии, хьатташ, ялат шёиларга эша техника. Ма-лорра яьача, тахан а тІеха ила-тей чуэца гайча бе цига.

— Тха колхоз йоккха яь. Цъьбаьъа коллектив интернацио-нальиа я, — ьъар Ферзаузе Сулямбека. — Цуьгга оглбе а тела цъьа лезаи санна барттайна къьлъеташ ба эрсий, ГІалгІай, нохчий, дагвгёаеи, къыбардаи. Оаха снерхІаеи сийлеши колхозникаш ба хьайбаи лелаДерзи Батаев Абубакар, Магомадов Абузаир, Быхоевгіар Жабраили Лидаи, ме-ханизатораш Алексей Григорьевич Петрушенко, Хашиев Ахьмад, кхы-барша.

Паччахьалкхенга бабцалдарап дохкара пятилетка хьалхарча шера план дикка тІецхоа-чашъьяй колхозникаша. Уьк шера бацдаларап дацорап ялат а тІечхоачашъяь йерзі даь.

Духх дохкара уьк шера план кхоачашъе а зина тороша и хьайбаи лелаДерий. Цхьабакъда, соалажа шурий дехкар тІадисап тхоа лоаЙнаеи пятилетка хоадамгІа, хоадамбеча шера лаьтташареп хьайбаеи йоаь-таш масс тайпара продукташ пач-чахьалкхенга йоккхаеи лаьрхІа кхоачашъе дагІа бІ кечъа-сачкаш, ишта дІатакха лерхІ шерийна тІадисп дехкар а.

Хіьата паччахьалкхенга ялат дІалаьлара пхе шера план уьк ше-ра кхоачашъяьй колхоз. Юк-ъера лаьрхІача хІара гектара тІара цига чуэца лерхІ 30 центнер ялат . ДІалахача шерашка хІара гектара тІара цига чуэца лерхІ 30 центнер ялат . ДІалахача шерашка хІара гектара тІара колхозникаша чуэцаш 30—35 центнер ялат.

Хіанз юртара пропагандисташ, агитаторш, политинформаторш бохкха кхетама бохь беш бе колхозникаша юкъе, цар шолг пон-тоаеи ДІайкхаа дешнаш дер-дагІбоих уж хьалхаяка латта доккхий декхараш толамца кхоа-чандара кхы а шерагІа социалис-тически яьк йоаррзара, цу яхье бацца дика тІулакхаш кдрагІ-дийнна ййслагІа пятилетка лоар-хІамг шу бергате дара.

Р. МАЛЬСАГОВ.

«СОЮЗИ» «АПОЛЛОНИ»: ЦХЬАНА ТРЕНИРОВКАШ ЙОЛАЯЛАЛЕ ХЬАЛХАГІА

СССР Ийлай Академе хоан бьь 1975 шу юкъехьалъча хана ялхьа цьаьно никъ беча дакъа-лацара тренировкаи ешгіолча со-ветски космически экипажий ст-става дьякъеьча. Уж ба Советски Союза Тумашеи Леонов Алексей, Филипченко Анатолий, Кубасов Валерий, Рукавишников Николай. Ветеранашца цхьаьна составе юкъе бахьаш на космосе па хиннарап а: майор Владимир Джанибеков, инженер Борис Андреев, капитан Юрий Романенко, инженер Александр Иванченков. Хіара экипажана шишша саг ва-командини бортинженера.

АПН Ийлаи обозревателя Іу-начарская «Ирнас советски кос-монавташ кийчьеча кулгалдечуи-гара, шоозе Советски Союза Тум-пагага, техникески Ийлай кан-дидатагара, авиаце инарал-майо-гагара Шаталов Владимиргара дийхад из хоаьа боашхилей масс-седк хиттаяь жоп лулаю.

— Владимир Александрович, США-ца шиъ мара ца кийчьеча мотте. Советски Союза хІана кий-чьо биъ экипаж?

— ГІулакх мишта яьа, «Со-юзи» «Аполлони» яха космически кемаш вІашаІгІувзилгеп цар цхьана никъ белгеи чакхдаккхара ше-шюай центрашка метел, цхьаьна тренировкаш еиа я. Цуьл сомгІа, вай дойдоаьаш да, хІанз кемаш вІашаІгІатдап цхьана никъ бара хьалхара бале я, вай американски коллегаша цхьана бан тІехьхара болх хургьа хилларг, пхуьлла лаьрхІа кийчь-ьаь яьа эшарбе.

— Экипажий тренировкай хьа-кхъьеьа дувцап, бокъьалла а. Фу маЙан долаш хургьа уж.

— Ший кема конструкцин шаъра хаиал соагІа, космавташа-на хе деза цхьана беча бІаьа юкъе дакъа лоацца шинна а космичес-ки кема кеттера системаш а лаьъча бабина лелача хана ду-стемнпта эксплуатаци е а. Из из хІата дагІоаьаш да, цхьаьгга ишк бочеи Іалмап экспериментаи очеи хана советски а американски а экипажаи бІубетина кхиай-тара, вІашаІгІотталучеи цхьана кхъь бочеи хана кемаши хьажъ-лийташ йолча бІарчача кьйпай космически система бечча цхьа-цхьатарра бокъонаш йола члепи-ан доакъашкойн хулийтар духьа. Хьынийй зрителаш бан космосе! Масспва а вопй декхараш кхоачашъяь па Іеш, цовкъоста новкъостап ден кхъметтеп эшпа-на хана цхи когаметта - дІаоттеи веза, «Союза» е «Аполлона» член из вале в. Наъкъа дьяна додача хана кема тІа, моллагІа цхьа да-гадоаца хІама е, оаха оллаш маа-дарра, «штатг йоаиа ситуаци» хургьап яа йиш йолаш саг ма-чав.

Масала, американски экипажаш «Аполлон» яхача кемаца нъыкъа яхийта кийчьеча хана ду тайпа-на ситуаци 1500 гаргга «лоазаю». Хіьата иу тайпара хІараяр йолча хана космонавта хетаеде деза, лоатІадалара бахьан малагІа дІ, ца мичара лохаргда, Хіьата ишта-та ха деза леотІаргьанпар мишта тоалергда. Цудухьа космически кема система таййолийтача тре-нажераш тІа тренировкаи еча ха-на тхоашта хоаьшъьа а охоп тайп-тайпара аварийни ситуаци чатгаю оаха, моллагІа оборудо-ваи болх па беш содаргбоаи ца ГІулакхо кремонтаЙан Іомаб-ле беза тІаятгача хьала кІаихарбола, из лертІалакхара яханза яргбоаца операцеи чакхъьа. Цаъех хила тарьу болх па беш сай-паваша метгел вожх системаш йолаяЙлийтар, новкъостата оттаяьа средстаех пайда эцяо, ишта кхы дІаъех. ВІашаІгІойча экипа-жаш цхьана болча хана эшаш бо-ла опеваеп цхоачашъяра, шеко йоаЙаш, шакхье кема довзаяи лехка хоша хьла веза.

Цуп соагІа, кема тІа хила еза бокъонца уйлаяьи дагадьаьнеп отъяь, экипажа бергригача членапа цьъатарра кхетаеи йола докумептаци. Кьъсстта лоархІамг да из ял кІезига йолча хана, хІана йьлча лаарнйех сгтгаяьи морально-пни бесан совбакхара. ДикагІа болча комбайнераша, шоферата, кгыдола балхан деш хургьа-болча болхлоца ачкей премеш, хургьа хара тола цІе вымпелаш телэрьга.

Лоацца дьлча ялат чуэцара балхаш шерра ДІадолаДара кийча ба совхозо механизаторап. ТІаха из бохь толамца чакхбоаккхарг-таш хиларе бІубетина а ба.

— Эшаш хуле шиш, яхьь сменагІа болх бергба оаха, — йоаь совхоза дикагІоЙча комбайнера коммуниста Белгаев Ширваис.

— Ялат сизех кхоЙ тІа ца дуу-таша чуэцара бергба теркам тІа-бохийтаргба оаха, — йоаь Шир-вание ишта юкъе комбайнера Ковалев Видаиз.

— Ялат чуэцара комбайнераш-та новкъосташ дара тхоаЙ ишз ДІа-кхоачар Зерда оаха, — йоаь цІа хехьа тьаккІаш железеча механи-заторша Ноэч - ГІалгІай республика Лаккехьарча Совета де-путата Лэпина, Кхьаьгама Шіе-ча Байрама ордений кавалера Мэтаев Берсас, Захаев Лечас, Герниханов Іьвлас, кхичер.

Кхеча хьажжІашта эр а хург-доашаш ялат чуэцорашта пиш малагІа новкъосташ дергда тІанзе а белгалдалькхад цар. Хіьата цу хена хьажжІашта яхи дукха Іучал де дезаш а хургбан уж, хІана аьта хьажжІаш лакх а сиз из царна кулгалхаш е дика хург-ш. Цар ахоу хьажжІаш дукхагІча лакхе хІа ца дохкаш лаьтташ-ка я.

Цухьяьа дика ка йоал лоакъар кийчьеи. хІанзле 400 тонн се-наж лаьттах елла, план 500 тонн йолча.

Вожх ялай тІа йол кийчьеи ба

совхоза механизатораш. Актах яхьа бІаь совгІа тоин хьайнай.

Совхоза партконга секретара Баркинхоев Борися дуьи:

— КарагІдьяначух кхоачамбаь Іаш тха доакъар кийдеяш. Деп-гера - деита дикагІа кхаььег цар. Лпнецки области юрта боа-хама кхаьсгамхоша дІадолаДеь-хьал а лоаЙеи шюрта доакъар Іалашде леорІ оаха чух шера.

Доакъар кийдара балхаита хІдлаяй тІадьюаш лоаттабу коммунйста Т. Ф. Касьминна кулгалдеча халъка контрола группа. Абдулкаримов Салмана, Вынь-невский Иване, кхыбараша нов-къостаЙ а деш группо доакъар-зоряду доакъар, лаьттах йодлача сенажа, кийчьеча аьта учет ле-лаю.

Цу дерригаче тешам болйаш совхозе уьк шера тІоагІа доакъа-ра база хургилаьах.

Л. РУДСКИЙ.

СУРТА ТІА: доакъар кийчьеи ба.

Автора сурт.

№ 11 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Ноэч - ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» оргІаначра II номера «17 июне — дерригаи а моттиерча Советаи хоржамашш» яхача рубрикана кІал кепато-хай «Йохарйгіоацача блока котаЛом дуьхьа» яьа корта а болаш подборра кийчьей архивна Е. Изварина.

«Беседе моттиерга факташ», «Социалистически интернационализм котловаь» яха статьеш а я помер тІа.

Хроникс ба областной партийни организацне актива собранеи бола доам. «Хоржамашца плакаташ» яха информаци.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

«СЕРДАЛО»

3 сагІо, 14 июнь, 1973 шу.

ИСКУССТВА ВІАЬХИЙГІА ВУ

Изобразительни искусствай республикански музее искусство езарий хьежа йиш я кхаь экспозицера. Цязех цьаниех АПН суртий выставках, тха газето дийнад хьалха аолаьнчаьна номер тІа. Шоллагіа экспозиции музей коллективо кийчьыьй шоай фондашкарча экспонатех. Хьаьта тадан лоацца хуьша хьежаьнаш. Цара я И. Е. Репина, В. А. Серова, А. П. Остроумова - Лебедевай, И. И. Нивинске, А. Н. Оленина, дукьхача кхьбаний графически произведенеш.

Эрсий художественни творчество йоазш а из езаш а музее ухача дукьгагіа болча наьха текама кІал хул массаза я эрсий тіехдикача художникаш, портрета дукьгіа болча говзанчаш цаІ волча Серов Валентин Александрович балхаш. Царех ца «Глазнова портрет», «Котах» а, «Весенняя ІІІьнка» яхараш. Кьоалаиада. Кіоранаакварелаца, тушца сурташ дехказа техника анка йоазш хиннача, офоотоаш литографеша хьокхаш долча Репина графически кхьча балхаех а.

Эрсий сата ший Дальхенцара кіоаІра безам, цунна мутІахьа хилар, тІаьта моастагіа тоамаг, дег тІара цІеаеаш Дальхенца йоккхача художественни говзалца хьалькхар А. П. Оленина «Эрсий меІаг Вавила Мороз» яхача картина тІа. Дальхен тІема (1810) шеашка Наполеон Россе доазон тІаьа эккхавь вода эрсий турпал — Вавила Мороз. Иштта тевацеш а, хь